

ד). ונבאר השתא בדין דם שיצא ממקורה דרך שפופרת אי טהורה או לא ואי יש להתיר להלביש שפופרת על המקור ולטהר עי"ז כל דם היוצא הימנה ו*]. הנה קיי"ל בש"ס דלכו"ע הוציאה דם בשפופרת טהורה בכבשרה אמר רחמנא ולא בשפופרת, ופליגי הראשונים בטעם הדבר, דלרש"י ותוס' ורמב"ם וכו' טעם הדבר הוא משום חציצה (דהיינו שלא נגע הדם בכבשרה בביה"ח במקום שנמצאת בו, ולחר"ש ורא"ש טעם הדבר הוא משום שהוא שלא כדרכה וטיהרתו התורה כל שלא בא הדם כדרכו, ואיפסקא בשו"ע כהר"ש ואפילו לקולא, ור"ל דכל שיצא הדם שלא כדרכה טהורה ואפילו בלי חציצה, כגון בחתיכה דפלי פלויי, או באשה שנעקר מקור שלה וכו' טהורה כיון דהוי שלא כדרכה (ה). ופליגי הפוסקים בביאור היתר השפופרת שלא כדרכה (לדעת הר"ש), דדעת הגר"ש והרבה פוסקים דהיינו משום שנגרם יציאת הדם ממקורה שלא כדרכה, ר"ל שלא נדחה הדם לחוץ בטבע עצמו אלא שהשפופרת גרם לזילתו בלי דחיית הטבע, ולפי"ז אין היתר אא"כ נכנס השפופרת לתוך המקור וגרם שם ליציאת הדם, [ורק בדקה שאין בו משום גרם פתיחת הקבר, דאי בעבה הרי זהו פה"ק הגורם ומשפיע על דחיית הדם בטבע והוי כדרכה וטמאה], ורק שלא בשעת וסתה דבשע"ו אפילו נכנס השפופרת למקור י"ל דמעצמו נתערר הדם לצאת בעתו ובזמנו, (אבל שלא בשע"ו כיון דלא יצא הדם אלא בעת כניסת השפופרת וגם לא נמצא הדם מבחוץ אלא בפנים תוך השפופרת הוי רגל"ד שהשפופרת הוא שגרם ליציאתו ולא מעצמו נתעורר לצאת - כ"כ בהגר"ש, ויש שכתבו דלדרך זה אפילו נמצא דם חוץ לשפופרת או שהכניסה קיסם וגרם ליציאת דם נמי טהורה - ועי' בזה בתוס"ד ז').

אך דעת החו"ד וכמה פוסקים דהיתר דשלא כדרכה הוא משום דיצא הדם בחציצה, ואף אי נגרם יציאת הדם בדחיית הטבע מ"מ כיון שיציאתו היה בחציצה הו"ל שלא כדרכה דטיהרתו תורה, ולפי דרך זה אף אם הוא ביום וסתה וכן אם הכניסה שפופרת עבה (שיש בו משום פה"ק) טהורה כל שיצא הדם תוך השפופרת בחציצה. אכן אף לדרך זה משמע מכ"פ דצריך שיכניס השפופרת תוך המקור ומשם יצא הדם שלא כדרכה בחציצה, ולא סגי בהכניסו עד גבול ביה"ח לחוד, אך בכ"פ ס"ל דלדרך זה סגי שתהיה החציצה מהתחלת ביה"ח וחשיב בזה היציאה שלא כדרכה וטהורה.

אוצר החכמה

1224567

הערות (ה)

(ה) - הנה קיי"ל בשו"ע ס"ג דהכניסה שפופרת ולא זה דם טהורה, ודעת רש"י ותוס' והרמב"ם ור"ן וכו' דטהורה מטעם חליצה (ובחתיכה דפלי פלויי יש שם היתר אחר שאינו דם נדות כלל), אך דעת הר"ש ורא"ש דטהורה מטעם דאין דרכה לראות כן בשפופרת (ולכן אף בחתיכה דפלו פלויי אף שהוא דם נדות טהורה מטעם שאין דרכה כן), וקיי"ל בשו"ע סה"ט ומה"ט טהורה נאשה שנעקר מקור שלה וכו'.
והנה נטעם הר"ש הממיר דם בשפופרת משום שאין דרכה לראות כן, יש להצין כוונתו צ"ד דרכים מהו הדבר שהוא "שלא כדרכה" שטיהרה התורה שפופרת מחמתו. הדרך

[*] - ונעתיק לכאן התחלת הסוגיא והמקור לריני אות זה, איתא בש"ס נדה דף כ"א ע"ב הוואה דם בשפופרת טהורה בכבשרה א"ר ולא בשפופרת תנאי הוא דתניא המפלת חתיכה אעפ"י שמלאה דם אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה שר' אליעזר אומר בכבשרה ולא בשפופרת בכבשרה ולא בחתיכה וחכמים אומרים אין זה דם נדה אלא דם חתיכה, ופר"ק ת"ק נמי טהורי מטהרי לה, אלא דפלי פלויי א"ב ת"ק סבר בכבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה וה"ה לשפופרת וה"מ בשיעא הא פלי פלויי טמאה מ"ט בכבשרה קרינן ב', ואתו רבנן למימר אפילו פלי פלויי טהורה דאין זה דם נדה אלא דם חתיכה, הא אם דם נדה הוא טמאה אף בשפופרת. [ולאו"א זה הפי' דת"ק ס"ל דבחתיכה נמי דם נדות הוא אלא שיש גזו"כ לפטור בחציצה (וממילא מקיל נמי בשפופרת דאיכא חציצה), ובפלויי דליכא חציצה טמאה, ורבנן בתראי ס"ל דטעם ההיתר בחתיכה אינו משום הגזו"כ דחציצה, אלא שאין זה דם נדות כלל, ולכן אף בפלויי טהורה, אבל בדם נדות ליכא היתרא דחציצה דשפופרת כלל]. אמר אב"י בשפופרת כולי עלמא ל"פ דטהורה [ור"ל דאף רבנן בתראי ס"ל היתר דחציצה], כי פליגי בחתיכה [ודפלי פלויי] ת"ק סבר דרכה של אשה לראות דם בחתיכה, [ר"ל שווה דם נדה, ולכן הוצרך אף בחתיכה להיתר דחציצה], ורבנן בתראי סברי אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה [ר"ל דאין זה דם נדות כלל וממילא אף בלי היתר דחציצה טהורה, ולכן אפילו פלויי טהורה], כן הוא פירש"י. ולפי פ"י זה יוצא דלפי מה דקיי"ל כרבנן בתראי (כדמסיק רבא דכו"ע אין דרכה של אשה וכו') א"כ כל שבא הדם בחציצה טהורה אף שהוא דם נדות, וכל שבא בתוך החתיכה טהורה אפילו בנוגע בכבשרה (דפלי פלויי) דאין זה דם נדות כלל, אבל אם דם נדות בא בלי חציצה טמא בכל ענין - ואף כשהוא באופן משונה שאין דרכה בכך אין לנו היתר בזה כלל. אכן הר"ש פ"י דלאוקימתא דאב"י סברי רבנן בתראי דחתיכה ופלי פלויי טהורה אף שהדם ודאי דם נדות הוא וגם נוגע בכבשרה, מ"מ כיון שיצא שלא כדרך הוצאות הדם טהורה, וס"ל לרבנן דזהו טעם ההיתר דשפופרת משום שהוא שלא כדרכה ולא משום חציצה. ולפי"ז כל שיצא דם נדות שלא כדרכה טהורה, ועפ"י זה היתר במקור שנפל לחוץ וכו'.

ולענין דינא ודאי אין להתיר בשפופרת א"כ הכניסו לתוך המקור והשפופרת הוא שגרם לציאת הדם וכדעת הגרש"ז בשי" הר"ש, ודוקא שלא בשע"ו הא בשעת וסתה לא. וע"כ כן אין שום מקום להתיר להלביש שפופרת על המקור מבחוץ ולהתיר עי"ז דם היוצא הימנה בטבע עצמה - וכדעת הגרש"ז הנ"ל, ואף לדרך החו"ד ודעימי' הרי כתבנו דמשמע מהחו"ד גופי' (וכ"פ) דצריך היציאה בחציצה מפנים המקור ולא סגי מבחוץ, ואף להאומרים דסגי בחציצה מביה"ח שהוא חוץ לבין השניים, הרי דעת כ"פ דבין השניים וביה"ח הן בפנים צוואר הרחם סמוך לפתח הפנימי נויבואר לקמן בקונטרס הפרוזדור וביה"ח, ולשם א"א להכניס השפופרת כלל, על כן אין שום מקום להתיר זה ואפילו במקום שאין שם חשש דא' אלא דרבנן, (אך בעונג יו"ט התיר כה"ג עיי"ש).

★ ★ ★

הערות (ה)

פתיחת הקצר נעשה א"כ הפתעלות צה"ס (או כלי הדם) אשר השפיע שיתעורר הדם נטבע ענמו ללא (והיו ליציאה מצד החי), ולא נמשך לחוץ ע"י גורם אחר חוץ לטבע ענמו, משא"כ בשפופרת דקה זו לא נעשה ע"י זה שום הפתעלות וחיות צה"ס שיתעורר עי"ז בענמו ללא, אלא שהשפופרת גופי' עורר את הדם להזיל לחוץ (והו"ל ליציאה מצד המה) והו"ל שלא כדרכה וטהורה]. ודפי דרך זה י"ל דאין כאן שום היסור דחציצה כלל והסול תלוי איך נתעורר הדם ללא מהמקור, דאי כדרכה נתעורר טמאה אף אם יאל חציצה, ואי שלא כדרכה נתעורר טהורה אף אי יאל חציצה. ונמצא דאם הכניסה שפופרת תוך המקור ציט וסמה ואלא זו דם טמאה, ד"ל דמחמת טבע וסמה יאל הדם ולא מחמת גרם השפופרת. וכן אם הכניסה שפופרת עבה (ש"ס זו טבע אפה"ק זל"ד) ואלא צמחו דם טמאה דנתעורר הדם כדרכה ע"י טבע פה"ק ומ"ל, ולא מהי ככל זה מה שלא ידע תוך השפופרת חציצה (וכ"כ הגרש"ז סק"ח ^{אוצר החכמה}).

עיי"ש. גם פשוט לפ"ז דאין היסור בשפופרת (דקה) אלא כנכנס השפופרת לתוך המקור, הא אם הכניסו רק עד פתח המקור ואלא צמחו דם ודאי טמאה דהרי לא נגרם יציאת הדם ע"י השפופרת אלא מעצמו, ואך ורק אם הכניסה שפופרת דקה שלא ציט וסמה לתוך המקור ציט טהורה. [וצאופן זה שנגרם יציאת הדם ע"י שפופרת דקה היה לנו לומר לכאורה לפי דרך זה דטהורה אף אם יאל הדם גם חוץ לשפופרת, וכן צה"כניסה לתוך המקור קיסם ואלא דם טהור אף שלא יאל חציצה, דלאו חציצה נצרך לן לטהרה רק הגרם שהיה שלא כדרכה, וכ"ה צאמת דעת כ"פ, אך דעת הגרש"ז אין נראה כן ויצאור צמח"ד ו']. וכדרך זה מצאור דעת הגרש"ז צמ"ק ח' וט' לפי דעת הר"ש, דהימור דשפופרת אינו משום חציצה כלל אלא משום שאין הדך שמיגרם הוצאת הדם ע"י הכנסת שפופרת זו (שהיא דקה) לתוך המקור [*1], אצל צענה שגורם לטבע של "פתיחת הקצר" טמאה צאמת אף שזו הדם חוץ

— תוספות דברים —

[*2] - וכתב הגרש"ז שם דאין לחוש שמא לא נגרם הדם ע"י תחיבת השפופרת אלא שאתרמי מלתא שיצא מעצמו בשעה זו, לא חיישינן לזה דכיון שראתה בהכנסת השפופרת יש רגלים לדבר שהשפופרת היא שהוציאה הדם ולא שיצא מעצמו בשעה זו עיי"ש. עוד כ' שם הגרש"ז וז"ל וגם אין לחוש שמא היה דם זה כבר בבית החצון מקודם לכן ונכנס בשפופרת בכניסתו או ביציאתו, שהרי דופני השפופרת מפסיקין בין כותלי בית הרחם לדם שכתוכו, וכן בבקעים שבחתיכה אי היה דם זה בבית החיצון לא היה נכנס כולו לתוך הבקעים ועל גב החתיכה אין שום לחלוח דם עכ"ל, ונראה דרצונו דגבי שפופרת כיון דבדופני השפופרת מבחוץ אין נמצא שום לחלוח דם, הרי זה הוכחה דלא היה הדם תחלה בכותלי ביה"ח, דאילו כן היה נמצא איזו ליחלוח גם בדופניו מבחוץ, (וזש"כ כיון שדופני השפופרת מפסיקין בין הדם לכותלי ביה"ח, ור"ל דאין שום דם מבחוץ ורק בפנים בהפסק הדפנות וע"כ דלאו מהכותלים באו), וכמו שכ' אח"ז לענין חתיכה כיון שאין שום ליחלוח דם מבחוץ וכו'. ומשמע מזה דעתו דאילו נמצא הדם חוץ לשפופרת טמאה, דאף דאין צורך לחציצה וסגי לן כמה שנגרם ביאת הדם ע"י השפופרת, מ"מ בנמצא מבחוץ יש לחוש שכבר היה הדם תחלה בכותלי ביה"ח ולא ע"י השפופרת נגרמו, ולפ"ז ה"ה בתחבה קיסם למקור ונמצא עליו דם טמא משום דנחוש שכבר היה הדם תחלה בכותלי ביה"ח, כן משמע לכאורה דעתו. וצ"באורה דיש לעיין בזה אף לו נמצא הדם בחוץ למה נחוש לזה שהיה הדם בכותלי ביה"ח מקודם והרי מטעם חזק"ט נכריע שלא יצא לה דם כדרכו אלא שהכנסת השפופרת גרמה ליציאת הדם (שזה אינו סותר לחזקת טהרתה משא"כ אם נחוש שמעצמו יצא כדרכה דנסתר חזקתה מזה), וכדתלינן מה"ט במכה ובשאר תליות, וכן כ' הגרש"ז עצמו שם בסק"י גבי נשתרבה מקצת המקור לחוץ דלא חיישינן שיצא דם זה לביה"ח מן המקור שנשאר במקומו דאשה בחזק"ט עומדת כי היכא דתלינן במכה וכו' עכ"ל וצ"ע. ושמא דעת הגרש"ז דכיון דהכנסת שפופרת דקה זו או קיסם אין בו טבע של פתיחת הקבר להכריח ביאת הדם, א"כ אין תחיבה זו חשובה כמכה ודאית אלא הוי כספק מכה שאין תולין בו זולת אם יש רגל"ד והוכחה שזה גרם לביאת הדם וצ"ע. וראיתי בס' לבנון נטע קפ"ח אות ג' ד"ה ולפ"ז וכו' דדעתו ג"כ כדעת הגרש"ז בהתירא דשפופרת (שאינו מטעם חציצה אלא מטעם שנגרם זילת הדם שלא כדרכה), וכתב שם בסוגרם דלכאורה לפ"ז אף בהוציאה דם בקיסם תהא טהורה, אך שוב כ' בד"ה והנה הואלתי וכו' דבקיסם (וכן אם נמצא הדם חוץ לשפופרת) טמאה, וכתב דבעינן דגם היציאה לפרוזדור תהא שלא כדרכה ולא רק גרם היציאה לחוץ, וכל שהדם תוך שפופרת הוי היציאה שלא כדרכה, הא בקיסם הוי כדרכה עיי"ש, ומשמע רצונו דבעינן "שלא כדרכה" הן בגרם זילת הדם, והן ביציאתו לחוץ שתהא בחציצה דבזה מיחשב גם היציאה שלכ"ד עיי"ש (ועי' לק' סוף תוס"ד ט'). אכן בכ"פ כתבו דלהר"ש אפילו ראתה הדם על השפופרת מבחוץ טהורה, עי' באמרי יושר ח"ב סוף סי' ע"א ד"ה ובשו"ת וכו' וז"ל אך דהר"ש מפרש הא דדם בשפופרת טהור היינו גם כשרואה הדם על השפופרת א"כ בכה"ג נוגע בבשרה ואין שום חציצה אפ"ה טהורה דאין דרכה לראות בזה האופן וכמש"כ בשו"ע הרב ז"ל סי' קפ"ח בקו"א עכ"ל, וכ"כ בעונג יו"ט סי' פ"ד דראתה דם בקיסם טהורה עיי"ש, וכ"כ בערוגה"ב סי' קע"ג (בא"ד

הערות (ה)

הר"ש דשפופרת טהורה משום שנגרם ציאת הדם שלכ"ד עיי"ש [ז-א*].

ויש להודיע שגם דעת החזו"א כן, דהחזו"א הודיע שאין פה"ק מבחוק מהא דר' הרא"ש וי"מ לדינא דשפופרת טהורה וכו' וכמש"כ לעיל הערה ד' ד"ה וראיתי בחזו"א וכו' עיי"ש, ולכא"ף אף לו ימא דרעון הרא"ש דשפופרת ליכא חשש פה"ק, מאן ימר דמטעם אפה"ק מבחוק הוא, דלמא מטעם שלא הכניסה השפופרת לתוך המקור דסגי בחציצה צביה"ם (או בשפתי פהר"ח), או דרעון הרא"ש מטעם שלא הדם דרך השפופרת בחציצה וכמש"כ החזו"א ודלקמ', וע"כ דס"ל לחזו"א דלהר"ש צעי שהשפופרת יכנס למקור ויגרסם ציאת הדם, וחציצה אינו מועיל כלל, וא"כ נכון ראית החזו"א דאם איתא דיש פה"ק מבחוק הי"ל לטעמא אף שלא בשפופרת ודו"ק, (ועי' לק' סוד"ה וכוה הדרך וכו' ולע"ע).

אכן דעת כמה אחרונים דהא דמתירים רצון בתראי דם שיצא בשפופרת מפני שאין דרכה לראות כן, היינו שאין דרך יציאת הדם ע"י חציצה, ואין זה מפני שנגרם הוצאת הדם ע"י גרם שלא כדרכה, דבזה אין צו תורת היתרא כלל דהא טמאה בין באונם בין ברצון, אלא שאופן יציאתו היה שלא כדרכה והיינו בחציצה, [ולפי"ז הא דפליגי ת"ק ורצון בתראי בטעם היתר השפופרת, אף דלשניהם ההיתר הוא משום שיצא בחציצה, אף לח"ק ההיתר הוא מדין חציצה גופי' שלא נגע בצורה, וא"כ בחתיכה דפלוני פלוני ליכא היתר זה, ולרצון בתראי טעם ההיתר (דחציצה) הוא משום דהוי יציאה שלא כדרכה, ר"ל שאין דרך הדם לצאת צענין זה שאינו נוגע בצורה, ומזה ילפין להחיר בכל ענין שיצאת הדם הוא שלא כדרכה אף אם אינו בחציצה, ולכן אף בחתיכה דפלוני פלוני שריין דהתם נמי היציאה שלא כדרכה הוא אף שטוע בצורה מ"מ הרי אין דרך דם לצאת תוך חתיכה, וכן באשה שנקקר מקור שלה שריין מה"ט דהוי יציאה שלא כדרכה]. ולפי דרך זה י"ל דאין שום היתר צמה שנגרם ציאת הדם שלא כדרכה וכל ההיתר הוא רק מה שיצאת הדם היה שלא כדרכה דהיינו בחציצה בלי נגיעה בצורה, וא"כ פשיטא דאם הכניסה

השפופרת, (ועי' נל"ץ סי' קכ"ח אות ב' שביאר בדעת הגרש"ז הנ"ל, ושהוכחתו מהא דמשמע בטושו"ע דשפופרת עבה טמאה משום פתיחת הקצר, ולא מטהרין לה מדינא הדם בחציצה — וכמש"כ באמת החזו"א לדינא כדלק', אלמא דאין היתר בחציצה כלל, ורק מה שנגרם הוצאת הדם שלא כדרכה מחירתה וכנ"ל עיי"ש). וכ"ה דעת האבנ"ז סי' רכ"ד אות ד' וז' וסי' רכ"ה אות מ"ז עיי"ש. וכ"כ בלבנון נטע אות ג' ד"ה ולפי"ז וכו' עיי"ש. [ועי' בחשבות אמרי יוסף ח"צ סי' ע"א, ובתשו' עונג יו"ט סי' פ"ד שכתבו ג"כ דהחירא דשלא כדרכה הוא ע"י שנגרם ציאת הדם שלא כדרכה עיי"ש, אף הם כתבו דליכא גם החירא דחציצה, וכחצו מזה לק' בחוס"ד ט'].

גם דעת הח"ס מצואר כן צ"ב מקומות, כפי קמ"ה ד"ה אלא שראיתי וכו' ובסי' קע"א ד"ה עוד רגע וכו' שמצא שם טעם היתר השפופרת משום דלא אסרה תורה אלא דם שכת הדומה דומה אותם והדבר הנדחה גורם שום הרגש והתעוררות בגוף, והוא כשהדם יוצא בזמנו וע"י התעוררת יציאת הדם מודעו כל גופה או לכה"פ מרגשת פפה"מ ע"י הכח הדומה, וזהו דם נדה שטמאתו תורה יהיה מאיזה סיבה שיהיה שתמהר יציאת הדם לפעמים ע"י אכילת שום או קפיצה או ע"י חימום תשמיש (ונ"צ ה"ה ע"י פתיחת הקצר), כל שגורם יציאת הדם בטבעו ה"ז דם נדה, אמנם צלחת מבשר המת מבלי הרגש כלל, כל שאין הדם גורם ההרגש אין כח הדומה מדמה אותו לתוך ואין דרך לראות כן, ולכן אם הוציאה בשפופרת טהורה דלא התעורר הדם לצאת מטבעו אלא השפופרת עורר הדם וטהורה, ולכן אפי' אם תרגיש אז לא היה ההרגש ע"י שנתעורר הדם לצאת בשעתו אלא שהגורמים האלו פתחו המקור והוליכו הדם עמהם ואין זה הרגשה. שהקפידה החזו"א עליה וכו' (כ"ז מלשון הח"ס צ"ב מקומות הנ"ל), והח"ס הסביר בזה ד' הר"ן בחידושו שכ' דחתי' שמעין מ, בצורה"ה הרגשה והחירא דשפופרת, דחידא טעמא הן כנ"ל עיי"ש, (ועי' בערוגת הבושם יו"ד סי' קנ"ז צ"ה והנה טרם וכו' שביאר כן דעת הח"ס בהצנע דעת

— תוספות דברים —

וראיתי וכו') דלפ"ד הח"ס דמפרש ג"כ כוונת הר"ש כהגרש"ז הנ"ל א"כ גם ביצא דם ע"י קיסם טהורה עיי"ש, [ומה שהקשה הערוגה"ב על הח"ס מהא דטמאה מחמת אונס עיי"ש לק"מ כמשכ"ל ד"ה הדרך הא' וכו' בסוגריים וכ"כ הח"ס גופי' עיי"ש].

[ז-א*] - ובאמת שיש לתמוה קצת על מה שביאר הח"ס כוונה זו בד' הר"ן, והרי הר"ן ס"ל טעם היתר השפופרת משום חציצה ודלא כהר"ש, והר"ן לא הצריך שיכניס השפופרת תוך המקור שיגרם שם לזילת הדם, ונראה שהח"ס כתב כן על פי דרכו של הר"ש בהיתר השפופרת, דהיינו שנגרם ביאת הדם ממקור שלא כדרכה, ועל פי דבריו ביאר שגם ההרגשה שהצריכה תורה הוא הרגשת התעוררות יציאת הדם, וביאר לפי"ז מה דקא' הש"ס תרתי שמעת מינה וכפי דרכו של הר"ן בזה דהיינו הך וחדא דרשה הוא, ואה"נ לפי דרכם של רש"י תוס' ורמב"ם ור"ן בהיתר השפופרת מטעם חציצה, וא"כ סגי בחציצת השפופרת מבין השניים ולחוץ, וא"כ ע"כ נצטרך לומר (לפ"ד הר"ן דחידא דרשה הוא) דגם ההרגשה שהצריכה תורה הוא בביה"ח (אי זידל"ח שם או פתיחת פי צוואר הרחם שם), דהיינו "בשרה" לענין היתר השפופרת, וא"כ היתר השפופרת וצריכת ההרגשה חידא דרשה הוי, וטעם היתר השפופרת דכיון דיש שם חציצה שוב אין בו ההרגשה הנצרכת, (ועי' בהגרש"ז קפ"ג קו"א סק"ב בסופו שכ' וז"ל ולהר"ן ס"ל דהרגשת ביה"ח דווקא בעי דהא הרגשת יציאתו ממקור יכול להיות אף ברואה בשפופרת עכ"ל, ור"ל דלהר"ן אין מכניסה השפופרת אלא בפרוודור כמש"כ שם קודם זה עיי"ש). ומש"כ הח"ס בסי' קמ"ה ד"ה אך מה נעשה וכו' ודבריו תמוהים וכו', וכן בסי' קע"א ד"ה הנה מה ענין וכו' ואדרבה וכו', ובסי' קס"ז ד"ה ובאמת וכו' ובר מן דין וכו', שכתב בכל מקומות אלו שצריך להכניס השפופרת למקור, ומשמע שכתב כן אף לדעת הרמב"ם דהיתר שפופרת משום חציצה עיי"ש, התם אין כוונתו לתוך המקור עד שיגרם לזיבת הדם, אלא להתחלת פתח המקור כדי שיצא בחציצה בשפתי פתח המקור, דס"ל דהתם הוא המקום שצריך בו החציצה, ואכמ"ל כי יש בזה אורך הרבה, וביארנו כוונתו היטב לק' ב"קונטרס הפרוודור וביה"ח" אות י"א וי"ב עיי"ש, ועכ"פ להר"ש ודאי ס"ל לח"ס דצריך שהשפופרת יגרם לזילת הדם והוי כיציאה מבשר המת.

הערות (ה)

גם לא עד תוך בין השיניים שהוא סמוך לראש הפרחודור הפנימי מקום דשה, אלא סגי שנכנס קצת לפרחודור והיינו שיגיע עד לבין השיניים מצחוק, אלא דסגי בחצייה חוץ לבין השיניים, והיינו עד למעלה ממקום דשה סמוך למקור (כמש"כ הגרש"י קפ"ג קו"א סוסק"ג עיי"ש) שצנא הדם לשם יצא לתוך השפופרת, אין מזה ראיה כלל, דודאי להרמז"ם דהיתר שפופרת הוא משום חצייה שאינו נוגע בצצרה (ולא מטעם אין דרכה בכך כלהר"ש), לדידה פשיטא דנגיעה בצצרה זעין חוץ למקור שהוא מקום המטמאה, וכמש"כ הגרש"י סק"ט לדעת התוס' והרמז"ם שכן הוא עיי"ש, אבל להר"ש דלרבנן בתראי א"ל נגיעה בצצרה לטמאותה, אלא דביציאה שלא כדרכה טייהר הכחוש, א"כ י"ל דגם אם נפרש שכוונתו דהחצייה משוי לי שלא כדרכה מ"מ אפשר דגם היציאה מפנים המקור לחוץ נריך שמהיה שלא כדרכה, ואם היציאה היה כדרכה אף שנגיעו לחוץ היה בחצייה שלא כדרכה לא סגי לטהרה (זה) [*ח] י"ב אורה יש להוכיח שדעת החו"ד דנע"י חצייה השפופרת תוך המקור, דהרי דעת החו"ד הוא דהיתר השפופרת משום חצייה ומדמצינא לעיל (דלכך כ' החו"ד דאפילו נענה שהיה זו פה"ק טהורה כיון שלא בחצייה), ויקשה א"כ למה הוצרך החו"ד לומר דאף בשפופרת עצה טהורה משום דלא הדם תוך השפופרת, ה"ל בפשוט דאף נענה טהורה כיון דאין טורח שיכנס השפופרת תוך המקור כלל וסגי שמתקן רק עד התחלת הציה"ח שהוא חוץ לבין השיניים, וא"כ ליכא צ"י פה"ק כלל, וע"כ דאף לדידה (שהיתר משום חצייה) נע"י מיהת שיכנס תוך המקור ויהיה החצייה נעת לאחו מהמקור לחוץ, (וכן יש להוכיח גם מד' המפאל"מ והבית מאיר וס' שכתבו כד' החו"ד כמש"כ"ל). [יש לדחות קצת דרנן החו"ד להמיר אף באופן שנכנס השפופרת צפנים כפי שהבין דמירי הב"ב ^(אוצר החכמה) כה"ג דאוסר שפופרת עצה משום פה"ק].

ובאמת שגם מד' הב"ב יש להוכיח כן דאין היתר שפופרת (להר"ש) אלא"כ מכניסו למקור, מהא דמקשה הב"ב שפופרת האין מטהרין לה הא אין פה"ק כלל דם ומוח מזה דדוקא בדקה מטהרין, והרי ודאי דקושיא זו רק לפי הר"ש אזיל, (דלרש"י וחוס' ורמז"ם דהיתר שפופרת משום חצייה ודאי א"ל להכניסו למקור אלא לציה"ח עד סמוך לבין השיניים), וע"כ דלהר"ש פריך דכיון דהיתר משום אין דרך לראות כן הוא א"כ נריך להכניסו למקור א"כ הרי ליכא פה"ק, ואלמלא דהא מיהת פשוט לכו להטוב"י דלהר"ש אין היתר שפופרת אלא"כ יכניסו תוך המקור. אכן באמת שכבר ביארנו לעיל בהערה ד' דגם כל"ז דעת כ"פ דאין שפופרת דררא דפה"ק כלל דאין פה"ק מצחוק, ולנציהם מתנו (שם בד"ה אך אם נפרש וס') דהב"י לא הקשה אלא מחמייה ולא משפופרת עיי"ש, ולפ"ז אין ראיה מד' ב"י כלל, וי"ל דסגי הכנסת השפופרת רק עד בין השיניים. [ולפ"ז יש ב' טעמים דליכא חשש פה"ק בשפופרת (אפילו עצה), דא לא הפוסקים דאין פה"ק מצחוק, ועוד להאומרים דא"ל

קיסם למקור ויאל דם (או בשפופרת ויאל דם מצחוק) פשיטא דטמאה כיון דלא יאל הדם בחצייה, (ואף להדרך הראשון כתבתי בתוס"ד ז' דדעת כ"פ דטמאה צכה"ג עיי"ש, אבל לדרך זה פשוט הוא). ולפי דרך זה יוצא דאפילו ביזם וסמה שנגרם ביאת הדם כדרכה אם יאל הדם בשפופרת טהורה, כיון דהיציאה היה שלא כדרכה היינו בחצייה. וכן אם הכניסה שפופרת עצה למקור שיש בו גרם פתיחת הקצר ויאל הדם תוך השפופרת טהורה, דאף שגרם ביאת הדם היה כדרכה מ"מ היציאה היה תוך השפופרת שהוא שלא כדרכה, (וכ"כ החו"ד סוסק"ג דמה"ט חזר זו הב"י בשו"ע וס"ל דאפילו נענה טהורה כיון דלא הדם תוך השפופרת בחצייה עיי"ש).

ובזה הדרך מוצא דעת החו"ד ג' (הנ"ל) שז' דאפילו בשפופרת עצה שיש בו פה"ק טהורה כיון שלא הדם תוך השפופרת בחצייה עיי"ש, (והגרש"י סק"ט שלל זה לפי דרכו דנע"י שמהיה גרם ביאת הדם שלא כדרכו וכדרך הראשון הנ"ל). וכ"כ התפאל"מ על השו"ע ס"ג דצרי החו"ד עיי"ש. וכ"כ בבית מאיר באמצע ביאורו הארוך על דין הפאהרפאל"ל עיי"ש, [ח"ל אבל לענ"ד לק"מ שהרי הרא"ש מקיים ואין נ"מ אלא בשפופרת ולא ביאר אם השפופרת נריך להיות דק או עב, א"ו אף אם השפופרת עב הרבה אין נ"מ, ולא שייך לבא עליו מכה א"ל לפה"ק כל"ד, דמה בכך דא"ל וס' פשיטא דצפיתתו צל דם ומיד להשפופרת חוץ טייהר הכחוש עכ"ל]. וכ"כ גם ברית אברהם יו"ד סי' ל"ט אות ה' ועוד שם כ"פ עיי"ש, ועיין בצמח צדק סי' קכ"ח בסופו דמסיק דין נראה עיקר מפשט הסוגיא כהחו"ד ולא כהגרש"י עיי"ש, וכ"כ בעונג יו"ט סי' פ"ד דאף אי נגרם ביאת הדם כדרכה כיון שצנא תוך השפופרת טהורה עיי"ש (ועי' בתוס"ד ט' מש"כ בד' העוה יו"ט). ועי' בחזו"א סי' ק"ט אות ד' דמסיק דשיטת הגמרא משמע דכל שלא הדם מצין השיניים דרך השפופרת טהורה דה"ל חצייה מדופן המקור ולא מדרך הפתח עיי"ש, מוצא ג"כ דעיקר ההיתר בשפופרת הוא היציאה בשפופרת ולא הגרם שז"י השפופרת, (אלא שז"ע ממה שכתבתי לעיל ד"ה יש להוכיח וס' דמשמע דעת החו"ד כדרך הראשון עיי"ש וז"ע). ועי' בספר מי נדה מנהדו"מ סי' קפ"ח ס"ג שמתפק צ"י דרכים הג"ל אי טעם היתר השפופרת מטעם חצייה או דכיון דהרגשה נעשה ע"י השפופרת ללא הרגשה הוא, ומסיק להחמיר בתרומתו עיי"ש.

והנה לפי דרך זה דהיתר השפופרת היינו משום שהיציאה בחצייה הוא שלא כדרך ההולאות, יש לעיין אי סגי שמהא החצייה חוץ למקור (ר"ל שהשפופרת מגיע רק עד מקום בין השיניים מצחוק ולא נכנס לתוכו כלל) או שיש טורח דגם היציאה מתוך המקור החוצה נריך שמהא שלא כדרכה ובחצייה, [ואין להוכיח מדמחז הרמז"ם פ"ה מהא"ב דהכניסה השפופרת צפרודור וראתה דם תוך השפופרת טהורה וכו', ומשמע דלא הוצרך שתכנס השפופרת עד המקור

— תוספות דברים —

[*ח] - ו"ב אורה מן הסוגיא יש הוכחה דא"צ שיכנס השפופרת תוך המקור, והיינו דהא לת"ק (ר' אליעזר) דהיתר שפופרת משום חצייה ודאי משמע דא"צ החצייה רק מחוץ לבין השיניים דשם הוא מקום המטמאה (וכמבואר ברמב"ם פ"ה והוא פשוט דהטהרה הוא משום אי הנגיעה, בבשרה), ואם איתא דלרבנן בתראי בעי' השפופרת תוך המקור א"כ אין השפופרת דת"ק ודרבנן בתראי שוין, ובש"ס משמע דשוין הן רק דטעמיהם משונה, ומזה דגם לרבנן בתראי סגי בחצייה חוץ לבין השיניים. ומזה יש גם טענה נגד דעת הגרש"י ודעמי' (הנ"ל בדרך הראשון) דטעם רבנן בתראי משום שנגרם זילת הדם שלא כדרכו, דא"כ ע"כ דנכנס השפופרת תוך המקור, ואינו דומה לשפופרת דת"ק.

הערות (א)

עדיפות נהיית דחילה דלעמס זה ודאי סגי אף כשחזן רק עד בין השניים, ומו הרי באמת רבנן נחראי ס"ל גם ההיתר דחילה וא"כ סגי בחזן רק בהחלטה ביה"ח.

גם בס' עונג יו"ט סי' פ"ד נקט לדבר פשוט דבהכנסה שפופרת עד פי המקור ולא דם חוץ השפופרת טהורה להר"ש כיון דהיה היצאה שלא כדרכה דהיינו בחילה עיי"ש [ט*].

והנה לענין דינא ודאי דאין להקל בהכנסה שפופרת עד המקור (ר"ל להלביש שפופרת על המקור) ולטהר הדם היוצא דרך השפופרת, דלא מצע"י לדעת הגרש"י ודעימי צ"ח הר"ש דאין היתר אלא"כ השפופרת גרמה לדם לבא, א"כ ודאי אין כאן היתר כלל, אלא אף לדעת החו"ד ודעימי דהחירא דהר"ש הוא מטעם חילה, הרי נחצנו דלכמה פוסקים משמע דצריך החילה בלחצו מצד השניים ולא סגי בצד החזן לחוד, אלא אפילו אי נאמר דסגי בחילה רק עד בין השניים ולא עד בכלל, וכן אף לדעת רש"י תוס' והרמב"ם דהחירא דרבנן נחראי מטעם חילה לחוד ולדידהו ודאי סגי רק עד בין השניים, מ"מ אין להחיר בשפופרת שנכנס עד פתח המקור והלבישו על המקור (ור"ל שכל המקור נכנס תוך השפופרת אשר בלחצו דם מן המקור צע"כ ליכנס תומ"י לשפופרת), לפי דמשמע דעת הרבה פוסקים (וכ"ה סחימת לשון הרמב"ם) דבין השניים הם צפים לוואר הרחם הנקרא פרודור הרחם והוא כעין לוואר ארוך מגוף הרחם, וסמוך לראשו שבפנים יש חלחולי צד וכן בין השניים, ואחריו מתחיל מד צית החזן עודו בתוך לוואר הרחם, ואחזר ענין זה צעה"י בקונטרס הפרודור וביה"ח (לק' נחצו זה), ולפי"ז ודאי דאין תועלת כלל בהלבישו השפופרת על המקור מבחוץ, והיינו שכל הלוואר נכנס לשפופרת, דהרי עוד הדם בתוך הלוואר כבר נטמא כדרכה ובלי חילה, [ומה שהחיר הר"ש נפילת הרחם - אם נפרש סוגמו דכל הרחם נפל, א"כ ההיתר

להכניס השפופרת רק עד בין השניים - אף להר"ש וכיצואר כאן, וזה חוץ ממש"כ החו"ד דלא איכפ"ל פה"ק כיון שיצא הדם תוך השפופרת וכמנוא לעיל]. אך החו"ד הרי ודאי הצין ד' הצ"י שאוסר צעה משום פה"ק וע"כ דמירי שהכניסו תוך המקור, והחו"ד לא דחה דבריו משום שא"צ להכניסו במקור אלא מפני שיצא הדם בחילה, אלא"כ דס"ל לחו"ד דבאמת צריך שגוף היצאה מחוץ המקור תהיה באופן שאין דרכה צדק וכאמור.

ובדברי החו"א סי' ק"ט סוף אות ד' (שהצ"ל סוד"ה ומה הדרך וכו') משמע קצת דבעי שמהא חילה השפופרת נכנס קצת צפים לבין השניים, באופן שיצא משם ולחץ תהיה שלא כדרכה, דא חשוד כיצאה דרך דופן ולא דרך הפתח עיי"ש, ועי' בתוס' ד' מש"כ מד' הח"ס [ח-א*].

אכן עיין בתוס' ד' ח' שכתבתי דסוגיית הש"ס היה מוכח דסגי בחילה השפופרת צבית החזן עד לבין השניים (ולא עד בכלל), דמשמע דבדאי דשרי ת"ק משום חילה שרו רבנן נחראי משום דאין דרך לראות כן עיי"ש. וראיתי בס' צרית אברהם סי' מ' סוף אות א' דמשמע כן, שחידש דעת הר"ש דבין ח"ק ובין רבנן נחראי ס"ל דמנצרה אימעט הן חילה והן אין דרכה לראות כן, ופליגי רק אי דרכה של אשה לראות בחתיכה, ולת"ק דרכה הוא, וא"כ אין היתר בחתיכה דפלו פלוי משום אין דרכה דהא דרכה הוא, וציעה הרי א"צ להיתר, דאין דרכה" דכל"ז טהורה משום חילה וכן בשפופרת, וא"כ אין תועלת נהיית דאין דרכה, ולרבנן נחראי דם בחתיכה אין דרכה הוא, וא"כ אף צפלו פלוי טהורה משום, אין דרכה" וא"כ אין תועלת נהיית דחילה" דהן בחתיכה והן בשפופרת סגי להחירה משום דאין דרכה עיי"ש, והרי מזה דגם לרבנן נחראי טהורה בשפופרת אף אם הוא רק חוץ צביה"ח עד בין השניים, דאל"כ הרי יש

אוצר החכמה

תוספות דברים

[ח-א*] - ועי' בח"ס סי' קצ"א ד"ה הנה מה ענין וכו' ובסי' קס"ז ד"ה האמת וכו' וסי' קמ"ה ד"ה אך מה נעשה וכו' שמבואר דעתו שצריך להכניס השפופרת מעט לתוך פי המקור (שהוא לדעתו בין השניים), ומשמע דעתו דאף לדעת תוס' והרמב"ם דהיתר שפופרת משום חציצה הוא מ"מ צריך החציצה בשפתי פי המקור עיי"ש, וכבר האריכו הבאים אחריו הרבה בדבריו בכמה עניינים וא"א להאריך בזה כעת (והארכנו בזה לק' ב, קונטרס הפרודור וביה"ח אות י"א וי"ב עיי"ש, אך דעת כל הפוסקים משמע דלעמס חציצה ודאי סגי שתבא השפופרת רק עד בין השניים ולא עד בכלל, וכמש"כ הגרש"י לדעת תוס' ורמב"ם, וספיקתנו בפנים קאי לדעת הר"ש דמשום שלא כדרכה הוא, ולהסוכרים בשיטתו דהיצאה בחציצה הוא השלא כדרכה, לזה נסתפקנו אי צריך החציצה מפנים המקור או דסגי מחוץ לבין השניים.

[ט*] - והנה ד' העונג יו"ט תמוהים דרכש לה אתרתי ריכשי, דס"ל לדעת הר"ש דהן אי נגרם ביאת הדם ע"י הכנסת שפופרת או קיסם טהורה אפילו יצא הדם מבחוץ, והוא כדרך הראשון שכתבנו וכדעת הגרש"י ודעימי, (אך שהגרש"י לא חתיר בקיסם מפני חשש שמא לא הקיסם גרמה לביאת הדם וכמש"כ תוס"ד ז' ד"ה ומשמע וכו' והעונג יו"ט מתיר אף בקיסם), והן אי נגרם ביאת הדם כדרכו ומעצמו אלא שיצא בחציצה טהורה כיון דהיצאה היה שלא כדרכו עיי"ש, וזהו כדרך הב' הג"ל וכדעת החו"ד ודעימי, וזה תמוה דמנא לן דחתי אלקי נכללין בהחירא דשלא כדרכו. ושמא ס"ל להעונג יו"ט דרבנן בתראי נמי מודו לת"ק בהחירא דחציצה אלא שמוסיפין עליו דגם התירא דשלא כדרכה איכא, ולכן אף בחתיכה דפלו פלוי טהורה, ות"ק ס"ל רק התירא דחציצה לחוד, וזה כעין ד' הברית אברהם שהבאתי בפנים ד"ה וראיתי בס' וכו', (אלא שהברית אברהם כ' דגם ת"ק ס"ל התירא דשלא כדרכה אלא דס"ל דדם בחתיכה דרכה הוא וא"כ אין תועלת בהחירא דשלא כדרכה). אלא שעם כל זה תמוה מנא לן לומר כן ברבנן בתראי דס"ל ב' התירים שונים מקרא ד"בבשרה", וגם אד' הברית אברהם תמוה כן. שוב ראיתי דגם בס' אמרי יושר להגר"מ אריק סוף סימן ע"א כתב כדרך הזה בכוונת הד"ח, דלהר"ש מודו נמי רבנן בתראי להחירא דחציצה ומוסיפין דאיכא עוד התירא דשלא כדרכה עיי"ש, וכתב שם דהן אי יצא הדם ע"י גרם טבעי מעצמו אלא שלא נגע בכשרה בביה"ח טהורה מטעם חציצה, והן אם נגרם ביאת הדם ע"י השפופרת ויצא חוץ לשפופרת (וה"ה בקיסם) טהורה מטעם שנגרם שלא כדרכה, (שהבין בביאור "שלא כדרכה" כדרך

1234567 אה"ח

הערות (ה)

משום שאין הצואר וציה"ח במקומו לכן הו"ל שלא החלוני, ולדבריהם היה סגי צמליה מצחון, אך כדרכה, או כמש"כ ח"ס צאצאיו מקומות שע"י דחיקת למעשה ודאי יש לחוש הן לדעת הרגש"ז נשיטת הרגלים נדחק לחוץ וכו' ואכמ"ל]. אך שיש הר"ש, והן לדעת האומרים דציה"ח מתחיל חוץ צואר מפרשים דציה"ח מתחיל רק חוץ לפתח צואר הרחם ועל כן אין להחיר דם שיצא נשפופרת כלל.

— תוספות דברים —

הגרש"ז שנגרם ביאת הדם שלא כדרכה) עיי"ש, וחזינן לג' מחברים אדירי ארץ דס"ל כן דאף לרבנן בתראי איכא התירא דחציצה להר"ש, וסו"ד תמוה מנא לן לומר כן. [ולאידך גיסא ס"ל לס' לבנון נטע שהבאתי לעיל בתוס"ד ז' ד"ה וראיתי וכו' שכ' דבעינן תרתי לחומרא, הן הגרם תהא שלא כדרכו, והן היציאה לחוץ תהא בחציצה, דהיינו דגם היציאה בעי' שלא כדרכו עיי"ש, ולכן כ' דהוציאה דם בקיסם אינה טהורה להר"ש כמשכ"ל עיי"ש, וגם זה תמוה מנ"ל כן אם לא מכח ספיקא ס"ל דבעינן תרווייהו וצ"ע, וכן הבאתי לעיל (ד"ה ועי' בס' מי נדה) בשם ס' מי נדה דבעי תרווייהו מכח ספק עיי"ש].

[אוצר הסימן]

סימן ד

בדין אשה שרגילה לראות קרטיין מה משפחה הן אם אפשר לבדוקם (כולם או מקצתן) והן בא"א לבדוקם.

(א) אשה שרגילה לראות קרטיין (הן אם הן כמין צורות שעורות וקליפות או עפר - ר"ל שנפרך מקיבוץ אחד להרכבה נקודות קטנות כעפר, והן אם רואה נקודות דקות שאינם נפרכות - ע"י תוס"ד ב), צריכה שתבדקם בדיקת צפורן ורוק ואם לא נימוחו גם לא נשאר רושם אדמומית טהורה, ולכתחלה ישתדל לבדוק כל הקרטיין אם אפשר, ואם קשה הדבר סגי בבדיקת ג' מהן (א).

ואם בדקה קרטייה ג"פ ולא נימוחו תו אינה צריכה לבדוקם עוד כשתמצא קרטיין אח"י אם היא אשה שיש לה וסת קבוע ומוצאתם שלא בזמן וסתה, וה"ה אם אין לה וסת ומוצאת הקרטיין בתוך ימי וסת תה"ד (היינו עד הימים שאינה רואה בהם לעולם), אבל בימים שעלולה לראות בהם נכון להחמיר שלא לסמוך על

אוצר החכמה

הערות (א)

(א) - במשנה ר"פ המפלט (כ"א): המפלט כמין קליפות שערות ועפר וכו' תטיל למים אם נימוחו טמאה [*א] ואם לאו טהורה, ונב"מ כב: אי הכי בלא נימוחו נמי אמר רבה כי לא נימוחו צריה צפני ענמה הן כי הא דתנא אר"ב"י שני מעשים העלה אבא מטבעין ליבנה מעשה באשה שהיתה מפלת כמין קליפות אדומות וכו' ושאלו לרופאים אמרו להם אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין קליפות תטיל למים אם נימוחו טמאה וכו'.

ובבב"ר מוצא פלוג' הראב"ד ור"ה נחמית דס יבש שאינו נימוח צפושין דהראב"ד מחמיר דטמאה אף בלא נימוח וכו' רמז"ס ורש"א, והר"ה מיקל וכו' ר"א"ש, וצ"ע ס"ו הביא דעת ראב"ד בכתב ודעת ר"ה ב"י, וכן פסק הש"ך בראב"ד, והכי נקטין בראב"ד. אכן הא דלא מהני בדיקת פושטין לחמית יבש היינו רק אם הוא גוש וגדול קצת כעין חרדל וכדו', אבל בקרטיין דקין הנלקטים מן העד צמחט והוא כמו אבק או נקודת עפר וכדו' אינו בכלל זה ומהני לו בדיקת פושטין לב"ע [*ב].

א. והנה בתשו' הרא"ש כלל ב' סי' י"ח הקשה להרשב"א כיון שאמרו הרופאים שמכה יש צמעה, א"כ אפילו נימוח נתלנו צמעה ההוא, דהא גם דס גמור תולין צמעה, ולא

— תוספות דברים —

[*א] - והנה דעת הט"ז סוס"י קצ"א דבקרטיין שמעידין הרופאין שדרך הכליות להוציא כן כמש"כ הר"ן בחצץ, בזה אפי' נימוח טהורה (ואפי' בא שלא בשעת הטמ"ר אלא ע"י בדיקות), דכיון דבוסתה הרגיל אין רואה כן ודרך הכליות להוציא קרטיין כאלו תלינן בכליות, (ורק בקליפות ושערות ועפר שאין דרך הכליות להוציא כן הצריכו בדיקת פושטין), ועוד כתב דאף אי נחוש דאין דרך הכליות להוציא קרטיין כאלו (שאינו זה דומה לחצץ דהר"ן) וא"כ היה דינו כקליפות ושערות, מ"מ אם יש לה כאב בכליות או במעיה הוי כמכה ותולין הקרטיין בזה עיי"ש, אכן חלקו עליו כל הפוסקים ע"י חכם צבי ופלתי וס"ט וחור"ד וכו' דהר"ן התיר קרטיין רק כשרואה אותן בהטלת מי רגלים לחד דבזה לא נחוש להדור מי רגלים למקור ואייתי קרטיין שרגילות לבא בכליות, גם במה שכתב דסומכין על כאב חלקו עליו וכתבו דכאב אינו כמכה ע"י ח"צ וכו' (והר"ן שסמך אכאב מיירי רק בהטלת מי רגלים), וא"כ למעשה פשוט דאם נימוחו הקרטיין טמאה ודאי, [ועי' לק' תוס"ד ט"ו שהח"ס הבין בדעת הס"ט דמתיר גם אם נימוחו ומטעם ס"ס, ס' מצדדים ס' מראה טהורה, אך באמת אין נר' דעת הס"ט כן עיי"ש].

[*ב] - הגה השואל בח"ס קנ"ט וקע"ו וכן השואל בב"מ (קפ"ח ס"ד סע"י ד') ס"ל דדין קרטיין אלו שאין להם צורת שערות קליפות ועפר (ועפר היינו שנפרך מקיבוץ אחד להרכבה נקודות כעפר) כדין דס יבש הן, דדעת הראב"ד ושו"ע דלא מהני בהו בדיקת פושטין, והח"ס וב"מ השיבו דמהני בהו בדיקה לכ"ע דהיינו כמין עפר, והראב"ד מיירי רק בדבר ממשי וגושי כעין גרגר חרדל או פחות אבל קרטיין אלו אינם אלא כאבק ועפר, (ועוד הוסיף בח"ס קע"ו דאפילו נימא שאין זה כמין עפר מ"מ כיון דהני קרטיין מיעוטן מוכחת שאין דרך המקור להוציא, וגם הרופאים אומרים שכן דרך להוליד בכליות כדאי בזה תוס' ורד"ה והרא"ש והר"ן דפליגי אראב"ד הנ"ל ולהתיר בבדיקת פושטין עיי"ש), וכ"כ בד"ח ח"ב סי' ע"ד כד' הח"ס עיי"ש, ועי' בנוב"י סוס"י קי"ב דמסתפק אי קרטיין הוי כדס יבש ומסיק לקולא עיי"ש, ובאמת שכן מבואר בב"י ובד"מ סוס"י קצ"א שכתבו דכמין חצץ אדום שרי בלא טעמי דמ"ר ע"י בדיקת פושטין עיי"ש וכש"כ קרטיין, והראב"ד מיירי רק בחתיכה גדולה קצת כד' הח"ס, ועי' ערוגה"ב קנ"ח וקנ"ט שכן הסכימו בעלי אסופות וכן הלכה רווחת בישראל דקרטיין מהני להו בדיקה. ועי' בתשו' תפארת צבי סי' ג'.